

Zelené centrum v Třanovicích

Venkov, jeho rozvoj a obnova

Zamyslíme-li se nad pojmem „venkov“, dříve či později můžeme dojít k závěru, že přinejmenším v detailech si každý z nás pod tímto pojmem představuje něco jiného. I na relativně malém území České republiky můžeme nalézt mnoho různých venkovů, které mají mnoho společného a v mnohém se od sebe zcela zásadně odlišují: stačí vzájemně porovnat krajiny, vesnice a venkovy žijící například na Šumavě, na Hané nebo v satelitních městečkách v zázemí Prahy. Dokonce, i když hovoříme o stejném místě s lidmi, jejichž rodiny v něm žijí po generace, s lidmi, kteří se do něj nedávno přistěhovali, nebo s turisty, s mladými lidmi nebo seniory – zdá se, že každý z nich toto místo vnímá jinak. Různorodost těchto pohledů se odráží i v hodnocení dosavadního vývoje venkova, jeho současných silných a slabých stránek i v otázkách jeho budoucího směřování.

Ačkoli se venkovské oblasti rozkládají na většině území České republiky, žije v nich menšina obyvatel a menšinovým dílem také přispívají k hospodářské výkonnosti státu. Neznamená to však, že otázky budoucnosti venkova jsou nepodstatné: role venkova je nezastupitelná jak v oblasti ekonomické, tak sociální nebo environmentální. Venkov je přirozeným a nenahraditelným zázemím městských center; je klíčovým zdrojem zemědělských produktů i surovin pro průmyslovou výrobu, je významný z hlediska rekreace nebo zachování kulturního a přírodního dědictví.

Především v minulém století doznaly venkovské oblasti České republiky (a civilizovaného světa obecně) značných změn. Významným způsobem se na tomto vývoji podílely obecné celospolečenské trendy (např. průmyslová revoluce, modernizace zemědělství, rozvoj cestovního ruchu), ale také politické vlivy (dvě světové války a jedna studená, odsun Němců z pohraničí a následné doosídlování, kolektivizace zemědělství atd.). Velmi často byly závažné změny iniciovány a řízeny lidmi, kteří na venkově nebydleli, ani zde nijak jinak zevnitř nepůsobili (ani bydlet a působit nemuseli a nechtěli). Venkov měl být vším možným (např. „výkladní skříň socialismu“), jen ne sám sebou.

Reakcí na tyto procesy, které změnily venkovské oblasti k nepoznání, jsou současná hnutí rozvoje a obnovy venkova. Zatímco rozvoj venkova se zaměřuje především na zkvalitnění materiálních podmínek pro život venkovanů, zlepšení podnikatelského prostředí nebo zvýšení atraktivity pro návštěvníky (rozvoj dopravní, technické a sociální infrastruktury atp.), obnovu venkova je nutno chápat spíše v duchovní (společenské, kulturní) rovině.

STÁTNÍ FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Ministerstvo životního prostředí

Podle Bohuslava Blažka (sociálního ekologa a autora řady publikací o českém venkovu) „obnova venkova neznamena návrat ke stavu nějakého konkrétního data, ale návrat k základním principům bytí venkova: harmonickému vztahu člověka k prostředí (půdě) a neustálému sebeobnovování. Obnova venkova nevyžaduje až tak dotace, vyžaduje spíše podporu těm, kteří na venkově rozhodují, podporu zdravému selskému rozumu, obnovování venkovské pospolitosti, kritického myšlení a schopnosti vyjednávat.“

Klikaté cesty rozvoje venkova

Řada výzkumů dokládá, že pojem „rozvoj“ bývá většinou lidí spojován spíše s městským prostředím, zatímco venkov se váže k pocitům jistoty, stability a neměnnosti. Pokud kdy odpovídaly tyto představy realitě, zcela jistě neplatí pro současnost. Romantizovaná představa venkovské idylly (zachycená např. v Babičce Boženy Němcové) není slučitelná s každodenním životem současných venkovanů. Tak jako se mění jejich potřeby, mění se i tvář krajiny a vesnic. K těmto změnám je nutno přistupovat citlivě; zpravidla nebývají přímočaré, často jsou předmětem sporů nebo alespoň rozpaků a jejich hodnotu a dlouhodobou udržitelnost lze obvykle jednoznačně posoudit až s dostatečným časovým odstupem (viz následující příklady: golfové hřiště na Čeladné, průmyslová zóna v Nošovicích).

Text zpracoval: David W. Novák

Zpracovatel letáku:

Pořádáme pro vás:

- Školní programy ekologické výchovy
- Terénní exkurze pro širokou veřejnost
- Přednášky a semináře na témata udržitelného rozvoje

Termíny exkurzí lze domluvit u společnosti Třanovice služby, o.p.s.

739 53 Třanovice č.p. 1

E-mail: sov@tranovice.org, tel.: 558 694 262, kl. 205

Kontaktní osoby: Ing. Jana Liberdová, Bc. Martina Stebelová